

Brüssel, 3. detsember 2015
(OR. en)

14987/15

COMER 155
WTO 272
COASI 189
UD 247
CODEC 1665

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	30. november 2015
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2015) 591 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE Aruanne määruse (EL) nr 1029/2012 kohta, millega kehtestatakse erakorralised ühepoolsed kaubandussoodustused Pakistanile

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2015) 591 final.

Lisatud: COM(2015) 591 final

Brüssel, 30.11.2015
COM(2015) 591 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**Aruanne määruse (EL) nr 1029/2012 kohta, millega kehtestatakse erakorralised
ühepoolsed kaubandussoodustused Pakistanile**

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Aruanne määruse (EL) nr 1029/2012 kohta, millega kehtestatakse erakorralised ühepoolsed kaubandussoodustused Pakistanile

1. Sissejuhatus

Osana ELi reageeringust 2010. aasta juulist kuni detsembrini Pakistanis suuri alasid tabanud hävitavatele üleujutustele otsustas Euroopa Ülemkogu 16. septembri 2010. aasta avalduses Pakistani kohta volitada ministreid kiiresti vastu võtma lühiajalisi, keskmise kestusega ja pikaajalisi meetmeid sisaldava põhjaliku paketi, mis aitaks toetada Pakistani taastumist ja edasist arengut ning sisaldaks muu hulgas majanduse elavdamiseks ja majanduskasvu tagamiseks vajalikke ulatuslikke kaubandusmeetmeid.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrusega (EL) nr 1029/2012, millega kehtestatakse erakorralised ühepoolsed kaubandussoodustused Pakistanile (edaspidi: määrus), kehtestati Pakistanile kaubandussoodustused 75 toote jaoks. Need kaubandussoodustused hõlmavad 49 toodet, mida on ELi lubatud importida tollimaksude või koguseliste piiranguteta (loetletud määruse I lisas), ja 26 toodet, mida on lubatud importida tollimaksuta, kuid koguseliste piirangute, st tariifikoodide alusel (määruse II lisas loetletud tooted).

2. Metoodika

Kaubanduse mõjusid käsitlev analüüs põhineb eelkõige ühepoolsete kaubandussoodustusega hõlmatud toodete Pakistanist ELi importimise arengu uurimisel. Kui soodustused kehtisid 15. novembrist 2012 kuni 31. detsembrini 2013, keskendus analüüs 2013. kalendriaastale, mida võrreldakse kolme sellele eelnenud aasta keskmise impordiga (2010, 2011 ja 2012). Seoses andmete kättesaadavuse ja võrreldavusega on pärast Horvaatia ühinemist 1. juulil 2013 aluseks võetud ELi 27 liikmesriigi andmed (EL27). Samuti on andmete kättesaadavuse, usaldusväärsuse ja võrreldavuse huvides analüüsi aluseks võetud väärtuse, mitte koguse andmed. Pakistanist ELi toimuva impordi andmete põhiallikas on Eurostat (COMEXT). Euroopa majandusele ja tööturule avaldatud mõju analüüs põhines eelkõige tootmise ja tööhõive andmetel, sh Eurostati Prodcomi andmetel (NACE vers. 2.0). Samuti keskendus analüüs eelkõige tekstiili- ja rõivasektorile, kuna nendest oli pärit enamik ühepoolsete kaubandussoodustustega hõlmatud toodetest.

Järgnevas tekstis viidatakse ühepoolsetele kaubandussoodustustele lühendiga „ATP”, määrusega hõlmatud toodetele „ATP read” või „ATP tooted,” aga vajaduse korral ka „I lisa tooted” või „II lisa tooted”. Enamasti viidatakse tabelites ja järgnevas tekstis toodete koondnomenklatuuri (CN) koodidele. CN-koodidele vastavate toodete kirjeldused leiab määruse vastavatest lisadest.

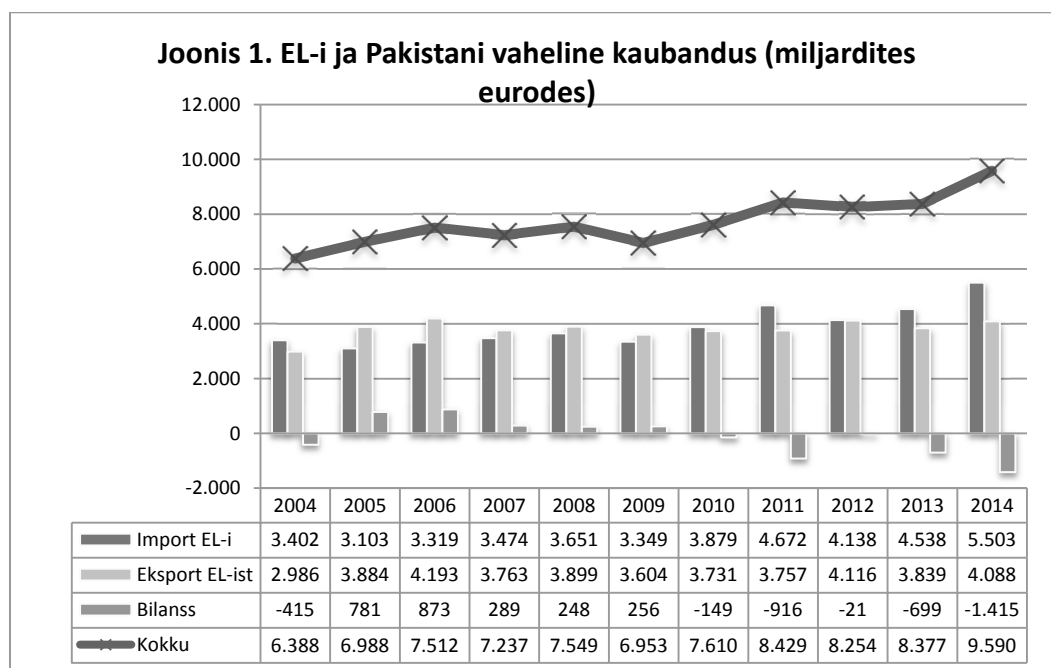
3. Määruse toimimine – tariifikvootide haldus

II lisa toodetele kehtisid tariifikvoodid, mida rakendati määruse artikli 3 alusel kooskõlas määruse (EMÜ) nr 2454/93 artiklitega 308a, 308b ja 308c. Lisa tabel 10 näitab tariifikvootide kasutamist. Aastal 2013 täitsid või peaaegu täitsid kogu kvoodi seitse tariifrida: 22071000, 41079210, 61033200, 61099020, 61159500, 62046231 ja 64039993. Nende seitsme tariifirea puhul, välja arvatud 22071000, ületas impordi maht tariifikoodi, kuid ülejäänud (st impordikvooti mittemahtuv) kogus sisenes ELi ESRi või üldiste soodustuste süsteemi tollitariifi alusel. Näib, et tariifirea 64039993 tollimaksuvaba import ületas määratud tariifikvooti 1,5 tonniga, st 0,06%-ga tariifikvoodist¹. 2012. aastal (15. novembrist kuni 31. detsembrini) oli keskmine kaalutud tariifikvoodide kasutamise määr 11,3% ja 2013. aastal 76,8%.

4. Määruse mõju

4.1 Mõju kaubandusele

Kaubanduse valdkonnas on Pakistan ELi tähtsusest 47. kaubanduspartner, impordi valdkonnas on Pakistan 44. kohal ja ekspordi valdkonnas 51. kohal. Joonisel 1 on näha kahepoolse kaubanduse areng viimase kümne aasta jooksul, mis on kokkuvõttes toimunud positiivses suunas. Kõnealusel ajavahemikul oli ELil aastatel 2005–2009 kaubandusbilansi ülejääk, mis aga alates 2010. aastast muutus puudujäägiks.

Tabel 1 näitab EL27 riikide koguimporti Pakistanist, ATP toodete importi ja kõigi teiste toodete importi (st koguimporti ilma ATP toodete impordita). Aastal 2013 oli ATP toodete import Pakistanist ELi 1,5 miljardit eurot ning kasvas 2013. aastal võrreldes aastate 2010–

¹ See vastab hinnanguliselt oma väärtuselt 16 000 eurole või 1500 eurole tollimaksudes.

2012 keskmisega 348 miljonit eurot ehk 31,5%. Kuna ATP toodete import ELi moodustas Pakistanist pärit koguimpordist ligikaudu 33%, siis võib öelda, et ATP toodete impordi osakaal oli 2013. aastal Pakistanist pärit koguimpordi 9,4 % kasvus märkimisväärne (kõigi muude toodete import suurenes ainult 1,1%).

ELi koguimport Pakistanist jaotus ATP toodete puhul peaaegu võrdselt I lisa ja II lisa toodete vahel. Keskmiselt suurenes II lisa toodete import veidi rohkem (34%) kui I lisa toodete import (29%), mis oli eelkõige tingitud ühe II lisa toote (22071000, denatureerimata etüülalkohol) impordi olulisest kasvust. Kui seda toodet mitte arvesse võtta, suurenes II lisa toodete import keskmiselt 25%.

Tabel 1. EL27 import Pakistanist (tuhandetes eurodes)						
	Aastate 2010–2012 keskmine	2013	Muutus eurodes	Muutus %	ATP read (%) aastate 2010–2012 kogumahust	ATP read (%) 2013. Aasta kogumahust
Kõigi toodete koguimport	4 052 937	4 433 584	380 647	9,4%		
ATP toodete import	1 107 696	1 456 242	348 546	31,5%	27,3%	32,8%
I lisa	561 415	723 787	162 373	28,9%	13,9%	16,3%
II lisa	546 282	732 455	186 173	34,1%	13,5%	16,5%
Kõik teised tooted	2 945 241	2 977 342	32 101	1,1%		

Allikas: Eurostati Comexti andmetel põhinevad arvutused.

Tabelis 2 on kokkuvõtte ATP soodustuste kasutamise kohta, st selline import, millele tegelikkuses ATP soodustused ja teised kasutusel olevad tariifirežiimid kehtisid. See näitab, et keskmiselt sai ATP soodustusest kasu 65% ATP ridade alusel toimunud impordist. ATP alusel imporditi kaupu 942 miljoni euro väärtuses, moodustades 2013. aastal Pakistanist pärit ELi koguimpordist 21 %.

Tabel 2. ATP toodete import Pakistanist EL27 riikidesse eri tariifirežiimidega (tuhandetes eurodes)				
	2010.–2012. aasta keskmine	2013	ATP impordi osakaal, 2013	Kogumpordi osakaal, 2013
ATP ridade koguimport	1 107 696	1 456 242		
ATP soodustuste alusel	21 032 ¹	942 374	64,7%	21,3%
ELi üldiste soodustuste süsteemi alusel	1 024 628	353 499	24,3%	8%
ESRi alusel	76 058	160 369	11%	3,6%

¹ Viitab ainult 15. novembrist kuni 31. detsembrini 2012 kehtinud ATP-le.

Allikas: Eurostati Comexti andmetel põhinevad arvutused.

ELi import mujalt maailmast (mujalt kui EL27 riikidest) ja sarnaste kaubandussoodustustega riikidest (need, kes on ELi üldiste soodustuste süsteemi alusel vabastatud tollimaksust) on esitatud tabelis 3. Sealt on näha, et ATP ridade alusel Pakistanist pärit impordi keskmised näitajad on üldjuhul paremad kui ELi impordinäitajad mujalt maailmast, kuid on jäänud madalamaks teistest sarnaste kaubandussoodustustega riikidest. Üks võimalikke selgitusi, miks üldise soodustuste süsteemi nullimääraga soodustusesaajatelt pärit import järsku suurenes (66,2%), on ELi päritolueeskirjade reform (kehtib alates 1. jaanuarist 2011), mis oluliselt leevendas vähim arenenud riikide olukorda, sealhulgas tekstiilide ja rõivaste valdkonda. Põhiline kasvu allikas oli Bangladesh, kelle osakaal oli umbes 65% üldise soodustuse süsteemist nullimääraga soodustusesaajate impordist.

Tabel 3. EL27 riikide import maailmast ja riikidest, mis on üldisest soodustuste süsteemist nullimääraga soodustusesaajad (tuhandetes eurodes)					
	Keskmine 2010–2012	2013	Muutus	Pakistani osakaal 2010–2012	Pakistani osakaal 2013
Maailm					
Koguimport	1 530 617 750	1 520 363 786	−0,7%	0,3%	0,3%
Import, kõik ATP read	17 431 666	18 238 834	4,6%	6,4%	8%
I lisa	11 164 767	11 718 469	5%	5%	6,2%
II lisa	6 266 899	6 520 365	4%	8,7%	11,2%
Riigid, mis on üldisest soodustuste süsteemist nullimääraga soodustusesaajad					
Import, kõik ATP read import	994 127	1 652 269	66,2%		
I lisa	188 428	333 394	76,9%		
II lisa	805 699	1 318 875	63,7%		

Allikas: Eurostati Comexti andmetel põhinevad arvutused.

Tabelites 11–13 on toodud üksikasjalikum ülevaade (jagude ja ridade kaupa) ATP alusel toimunud impordi kohta. Kui neid tabelleid vaadelda koos ülalnimetatud tabelitega, on näha järgmine.

- Pakistani osakaal ELi koguimpordis püsis 0,3 protsendi juures muutumatuna. Pakistani osakaal ELi ATP toodete koguimpordis kasvas 6,4%-lt 8%-ni (vt tabel 3). Enne ATP rakendamist oli Pakistani osakaal impordis juba arvestatav teatavate toodete puhul: ATPga hõlmatud kuue toote puhul oli osakaal impordis üle 50%² (vt tabel 6). Aastal 2013 oli kümne ATP toote impordi osakaal üle 50%³.
- Denatureerimata etüülalkohol (22071000) on toode, mille impordi kasv oli kõige suurem (441%), mis on eelkõige seletatav asjaoluga, et seda toodet üldiste soodustuste süsteem üldjuhul ei hõlma ja selle enamsoodustusrežiimi (ESR-i) tollimaks on 19 eurot/hektoliiter (vt lisa. tabelid 11 ja 12). Denatureerimata etüülalkoholi impordi Pakistanist ATP alusel piiras tariifikvoot. Märkimisväärne oli ka tehisi filamentkiudude (grupp 54) 85%-line kasv, mis moodustas küll ainult 1,7% ATP soodustuste alusel toimunud impordi väärtusest (vt lisa tabel 13).
- Tabelist 13 on näha, et ATP alusel toimunud puuvilla (grupp 52) koguimport kasvas 28,8%. Märkida tuleks, et puuvilla ja puuvillatoodete osas on Pakistan Türgi järel ELi suuruselt teine varustaja. Rõivaste jaod, grupp 61 ja 62, kokku umbes 34% ATP alusel Pakistanist pärit impordist, kasvasid vastavalt 37,4% ja 49,8%. Grupi 63 teiste tekstiilesemete import ELi ATP alusel kasvas 6,8%.
- Kui vaadelda ATP tariifridasid eraldi (vt lisa tabel 12), järgivad need üldiselt ELi impordisuundumusi mujalt maailmast ning enamikul juhtudest olid Pakistani näitajad neist paremad või halvemad olenevalt sellest, kas import kasvas või vähenes. Kahekümne seitsme tariifirea puhul kasvas import rohkem kui 40%, millest omakorda 10 puhul rohkem kui 80% ning samas 18 rea puhul import vähenes, millest 12 rea puhul rohkem kui 20%.

² 52082219, 52091200, 52091900, 52111200, 54078100 ja 55134100

³ 52081219, 52081300, 52082219, 52082296, 52091200, 52091900, 52111200, 54078100, 55132100 ja 55134100.

- Tabeli 12 kohaselt olid need peamiselt 52. grupi (puuvill),⁴ ja 61. grupi (silmkoelised rõivad)⁵ tooted, mille puhul import kõige rohkem kasvas. Samal ajal vähenes kõige rohkem ka teatavate puuvillaesemete import⁶. Vähenes ka enamiku 63. grupi toodete (muud tekstiiliartiklid) import⁷.
- ATP-lt saamatajäänud ELi tollimaksutulu kokku on hinnanguliselt 84,6 miljonit eurot⁸. Väärtuseliselt olid kõige olulisemad 10 artiklit, mille osakaal saamatajäänud tollimaksutulul oli 62%.

4.2 Mõju ELi toodangule ja töökohtadele

See osa käsitleb ATP võimalikku mõju ELi majandusele, mida mõõdetakse eelkõige ELi toodangu kaudu. Analüüs põhineb Eurostati Prodcomi andmetel ELi tööstustootmise kohta, mida loetakse vastavaks ATP toodetele. Kuna Prodcomi andmetes on mõned lüngad (nt on mõnede liikmesriikide üksikasjalik teave konfidentsiaalne) ja 8-kohalised koondnomenklatuuri koodid ei vasta alati üksikutele NACE-koodidele, on järgmisi andmeid võimalik käsitleda vaid näitlikena ning need tuleb esitada koondandmetena.

Tabelis 4 on esitatud andmed EL27 tööstustoodangu (müüdud toodangu väärtus) ja tootmissektori tööhõive (koguarv) kohta aastal 2013 (NACE jaod C.10 kuni C.32), tekstiilide (NACE jaod C.13 ja C.20.60), riietuse (NACE jagu C.14) ning nahkade ja nahktoodete, sh jalatsid (NACE jagu C.15) kohta. Nende kolme alamjao toodangu suhe kogutootmises on piiratum, samal ajal kui tööhõive osakaal on märkimisväärssem.

Tabel 4. EL-27 toodang ja tööhõive tootmissektoris, 2013 (tuhandetes)				
	Tööstustoodang		Tööhõive tootmises	
	Väärtus (eurodes)	Osakaal kogutoodangus	Arv	Osakaal tööhõives kokku
Kokku	4 807 491 596		31 537	
Tekstiilitooted	67 574 110	1,4%	688	2,2%
Rõivad	33 111 472	0,7%	1176	3,7%
Nahk	33 338 444	0,7%	451	1,4%

Allikas: Eurostati Prodcomi ja tööhõiveandmete põhjal tehtud arvutused

Tabelis 5 on esitatud EL27 riikide toodangu ja tootmissektori tööhõive muutused aastatel 2010–2013, võrreldes neile eelnenud aastatega. Kui kolme alajao puhul toodang EL27 riikides 2013. aastal kasvas, siis tööhõive – välja arvatud nahasektoris – langes. Üksikasjalikum ülevaade ELi toodangust, mis hinnanguliselt vastab ATP toodetele, on esitatud lisa tabelis 14. Sarnast ülevaadet ei ole võimalik esitada tööhõive kohta, kuna tööhõiveandmed on kättesaadavad ainult 2-kohalise NACE valikutasemena.

Tabel 5: Muutused ELi toodangus ja tootmissektori tööhõives, 2010–2013						
	Toodang			Tööhõive		
	2011–2010	2012–2011	2013–2012	2011–2010	2012–2011	2013–2012

⁴ Näiteks: 52081219, 52082296, 52092200, 52092900 ja 52093200.

⁵ Näiteks: 61012090, 61034200, 61099020 ja 61112090.

⁶ Näiteks: 52052300, 52052400, 52081190, 52081216, 52082190, 52085100 ja 52093900.

⁷ Näiteks: 63039100, 63039990 ja 63049200.

⁸ Saamatajäänud maksutulu näitajasse tuleb suhtuda ettevaatusega, kuna see põhineb ATP toodete impordil, mida ei oleks pruukinud ATP mitterakendamisel toimuda.

Kokku	8,6%	1,2%	1,2%	-0,1%	-1,4%	-1,4%
Tekstiiltooted	6,8%	-1,3%	1,5%	-0,9%	-2,2%	-2,6%
Rõivad	-2,1%	1,2%	6%	-4,4%	-2,9%	-4,5%
Nahk	17,2%	-3,3%	8,6%	2,2%	1,2%	0,2%

Allikas: Eurostati Prodcomi ja tööhõiveandmed.

Tabelis 6 on esitatud ELi turg (EL27 riikide toodang pluss mujalt kui EL27 riikidest pärit koguimport, miinus vastav kogueksport), mis hinnanguliselt vastab ATP toodetele määrusega hõlmatud CN-i jagude puhul, ning Pakistanist imporditud ATP toodete osakaal.

Tabel 6. EL27 riikide turuga seotud ATP tooted ja Pakistani impordi osakaal CN-i jagude kaupa								
CN-i jagu	ATP toodetega seotud EL27 turg (miljardites eurodes)				Pakistanist imporditud ATP toodete osakaal ELi turul			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
07 Kõõgivil	157	148	159	169	2,7%	3,2%	6,9%	3,6%
22 Joogid, alkohol ja äädikas	2255	2639	3124	3178	0,1%	0,7%	0,3%	1,7%
41 Toornahad ja nahk	1214	1547	1186	1400	1,3%	1,4%	1,7%	1,6%
42 Nahktooted	486	523	466	473	15,4%	16,8%	19,3%	20,2%
52 Puuvill	2796	3260	2801	3142	10,5%	11,5%	9,7%	12,8%
54 Tehisfilamentkiud	1456	1851	1906	1599	1%	0,7%	0,6%	1,6%
55 Keemilised staapelkiud	578	706	613	616	8,1%	7,7%	7,4%	11,2%
61 Silmkoelised või heegeldatud rõivad	14 471	14 917	14 407	14 566	1,1%	1,3%	1,3%	1,7%
62 Rõivad, v.a silmkoelised või heegeldatud	4327	4434	3790	3906	3,4%	3,9%	4,6%	6,3%
63 Muud tekstiilist valmistooted	6826	7120	5108	5134	3,3%	3,5%	4,6%	4,9%
64 Jalatsid	9317	9871	9630	9889	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%

Allikas: Eurostati Comexti ja Prodcomi andmetel põhinevad arvutused.

Pakistanist ATP alusel pärit impordi võimalikku mõju on keerukas eristada ELi toodangut, tööhõivet ja turgusid mõjutavatest muudest teguritest, nagu mitme ELi liikmesriigi nõrk majandusareng, valuutakursid, majandustsüklid, tarbijate usaldus, intressimäärad jms. Seetõttu on raske teha otseseid järeldusi selle kohta, kas ELi import Pakistanist ATP alusel on mõjutanud toodangut ja tööhõivet ELis konkreetsete sektorite või toodete puhul. Siiski võib arvata, et import Pakistanist ATP alusel võib negatiivselt mõjutada tootmist ELis, kui täidetud on järgmised tingimused:

- ATP toodete import Pakistanist ELi suureneb järsult;
- Pakistanist imporditud ATP toodete osakaal suureneb ELi turul järsult ja imporditud tooted hõlmavad suure osa ELi turul;
- ELi toodangu kasv on negatiivne ja
- ATP impordiga otse seotud ELi toodangu osakaal on suur.

Tabelis 7 on näha need tegurid koos CN-i 2kohalise valikutasemega („ELi ATP toodang” viitab ATP toodetega seotud ELi toodangule). Tabelis 7 toodud arvandmete uurimine ei paku selgeid lahendusi, kuna ükski jagu ei täida kõiki kriteeriume.

Näib, et selliste jagude nagu tehisfilamentkiud (grupp 54), tehistaapelkiud (grupp 55) ja lõimkoes rõivad (62) puhul on ATP toodete import Pakistanist oluliselt kasvanud ja tootmine ELis vähenenud. Grupi 54 puhul on ATP impordi turuosa siiski piiratud. Gruppide 55 ja 62

puhul on nendest mõjutatud ELi toodangu osakaal piiratud ja ehkki ATP kaupade impordi osas toimus ELi turul 2013. aastal võrreldes 2012. aastaga teatav tõus, võib seda pidada tagasihoidlikuks.

Grupis 42 (nahkesemed) vähenes ELi toodang, kuid ATP impordi osakaal ELi turul oli võrdlemisi suur. Siiski võib 42. grupi ATP toodete impordi kasvu pidada väheoluliseks (ATP-de alusel toimuvat importi piiras tariifikvoot).

Kokkuvõttes võib järeldada, et Pakistanist imporditud ATP toodete mõju ELi toodangule on olnud piiratud. Tõenäoliselt on ATP-toodete import suurendanud impordikonkurentsi ELi turul iseäranis sellistes tootegruppides, kus Pakistan oli juba varem ELi suurimate varustajate hulgas. Siiski tuleb seda võimalikku panust impordikonkurentsi käsitleda suhtelisena ja seoses üldisest soodustuste süsteemist nullimääraga soodustusesaajatest riikidest pärit impordi palju märkimisväärsema kasvuga.

Tabel 7. ATP toodete impordi, turgude ja tootmise muutused ja osakaal					
CN-i jagu	Pakistani ATP impordi muutus 2013–2012	Pakistani ATP impordi osakaal EL-i turul 2012	Pakistani ATP impordi osakaal EL-i turul 2013	ELi tootmise muutus 2013–2012	ELi ATP toodangu osakaal NACE jaos 2013
07 Kõõgivilid	–10%	6,9%	3,6%	8,3%	
22 Joogid, alkohol ja äädikas	441,3%	0,3%	1,7%	–2,6%	
41 Toornahad ja nahk	12,7%	1,7%	1,6%	10,9%	9,2%
42 Nahktooded	13,2%	19,3%	20,2%	–8,3%	0,8%
52 Puuvill	28,8%	9,7%	12,8%	2,7%	3,3%
54 Tehisfilamentkiud	85%	0,6%	1,6%	–20,8%	1,8%
55 Keemilised staapelkiud	40,9%	7,4%	11,2%	–3,2%	0,7%
61 Silmkoelised või heegeldatud rõivad	37,4%	1,3%	1,7%	7,2%	12,5%
62 Rõivad, v.a silmkoelised või heegeldatud	49,8%	4,6%	6,3%	–22,9%	3,8%
63 Muud tekstiilist valmistooted	6,8%	4,6%	4,9%	–0,2%	11%
64 Jalatsid	14%	0,3%	0,3%	7%	60,7%

Allikas: Eurostati Comexti ja Prodcomi andmetel põhinevad arvutused.

4.3 Mõju töökohtadele, vaesusele ja säästvate arengule Pakistanis

Ajavahemikul juuli–september 2010 Pakistani tabanud mussoonidest tingitud üleujutusi võib lugeda kõige raskemaks loodusõnnetuseks riigi ajaloos. Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni andmetel kannatas üleujutustes umbes 20 miljonit inimest ja 20% Pakistani maa-alast, mis vastab vähemalt 160 000 ruutkilomeetrile (suuruselt Bulgaaria ja Slovakkia koos), ning kiiret humanitaarabi vajab ligi 12 miljonit inimest.

Maailmapanga, Aasia Arengupanga ja Pakistani valitsuse koostatud algse katastroofijärgse kahju ja vajaduste hinnangu andmetel põhjustasid üleujutused otseseid ja kaudseid kahjusid 10 miljardi USA dollari ulatuses ning vajalikud kulud abile ja taastamisele jäävad vahemikku 8,7–10,8 miljardit USA dollarit (vastavalt 5,8% SKP-st ja 4,5–5,3% SKP-st)⁹. Kolmele aastale

⁹ <http://www.adb.org/sites/default/files/linked-documents/44372-01-pak-oth-02.pdf>

jaotatuna ja ainult Pakistani valitsuse vahenditelt kaetuna oleksid taastamiskulud moodustanud 2010.–2011. aasta riigieelarve kogukuludest umbes 8–11%.

Kõige suurem oli kahju põllumajandusele, mis moodustas hinnangulistest kogukahjustest 50%. Eriti kannatas riisi ja puuvilla tootmine (kõige raskemad olid kahjustused Sindhi ja Punjab provintssides, kus toimub ligi 100% Pakistani puuvillatootmisest. Katastroofijärgse kahju ja vajaduste hinnangu andmetel puudud tööstussektorile olulisem otsene mõju. Siiski oli oodata, et tööstussektorile avaldab olulist mõju puuvilla, suhkruroo ja teiste põllukultuuride saagi häving. Tekstiilisektoris, mis andis umbes kolmandiku tootmise lisaväärtusest, valitses oht jääda 2 miljoni puuvillapalli hävimise tõttu toorainepuudusesse.

Pakistani majanduse kontekstis üldiselt leiti katastroofijärgse kahju ja vajaduste hinnangus, et 2010. aasta üleujutustel on eeldatavasti oluline negatiivne mõju SKP reaalkasvule, inflatsioonile, eelarvepuudujäägile ja maksete bilansile¹⁰. Juba enne üleujutusi tekitas Pakistani majanduse olukord muret ja riik oli asunud taastama oma stabiilsust pärast riigisiseseid ja -väliseid raputusi aastatel 2007/2008 (vt tabel 8).

Tabel 8: Pakistani majanduskasv (protsentides, juuli-juuni)						
	Osakaal SKP-s	2009–2010	2010–2011	2011–2012	2012–2013	2013–2014
SKP		2,6	3,6	3,8	3,7	4,0
Põllumajandus	21,2	0,2	2,0	3,6	2,7	2,7
Toorpuuvillatööstus	0,6	7,3	–8,5	13,8	–2,9	–1,3
Tööstus	20,4	3,4	4,5	2,6	4,5	3,6
Tootmine	13,4	1,4	2,5	2,1	4,6	4,5
Teenused	58,4	3,2	3,9	4,4	5,1	4,4

Allikas: Pakistani statistikaamet, Pakistani majandusuuring 2014–2015.

ELi põhivahend üleujutustele reageerimisel oli humanitaarabi. Selles osas oli EL oma rohkem kui 423 miljoni eurose panusega kriisi järel suurim toetuseandja (150 miljonit eurot ELi eelarvest ja 273 miljonit eurot ELi liikmesriikidelt). Kooskõlas Euroopa Nõukogu 16. septembri 2010. aasta järeldustega tegi EL ka ettepaneku taastamist käsitleva paketi kohta, et võtta järelmeetmeid seoses ulatusliku humanitaarabi kasutamisega. Pakistani valitsus teatas aga rahvusvahelisele üldsusele, sealhulgas ELile, et riik on otsustanud ise võtta täieliku vastutuse üleujutusejärgse taastamis- ja ülesehitustegevuse eest. Lisaks ELi humanitaarabile eraldas Euroopa Komisjon aastatel 2011–2013 kokku 225 miljonit eurot koostöö arendamiseks Pakistani mitmeaastase sihtplaani raames. See keskendus maapiirkondade arengule ja haridusele. Kokkuleppel Pakistani valitsusega võeti nende programmide raames alati arvesse üleujutuste tagajärgi, kui see oli võimalik ja asjakohane. Selles kontekstis oli ATP-de eesmärk toetada Pakistani majanduse taastumist keskpika kuni pika perioodi jooksul, nähes ette täiendava ekspordimahu ELi. ELi eelarve jaoks tähendab see saamatajäänud tollimaksutulude suurusjärgus 84,6 miljardit eurot.

Tabelis 9 on näha Pakistani teatavad majanduse ja inimarengu näitajad võrreldes Lõuna-Aasia ja madalama keskmise sissetulekuga riikidega. On näha, et kuigi enamik näitajaid on Pakistanis liikumas õiges suunas, jääb riik maha oma Lõuna-Aasia naabritest ja teistest madalama keskmise sissetulekuga riikidest. Olukord on sarnane ka Pakistani inimarenguindeksi puhul, mis oli 2013. aastal 0,537, millega riik jäi madala inimarenguga

¹⁰ Pakistan sõlmis 2013. aasta septembris IMF-iga 6,64 miljardi dollarilise laiendatud kokkuleppe selleks, et aidata kaasa majanduse taastumisele, hoida ära maksebilansi kriisi ja taastada reservid, vähendada eelarvepuudujääki ning viia läbi põhjalikud struktuurireformid investeeringute ja kasvu edendamiseks.

gruppi ning alla Lõuna-Aasia riikide keskmise taseme, milleks oli 0,588. Kokkuvõttes jäi Pakistan inimarengu osas 183 riigist 146. kohale.

Tabel 9. Pakistani, Lõuna-Aasia ja madalama keskmise sissetulekuga riikide arengunäitajad						
	Pakistan		Lõuna-Aasia		Madalama keskmise sissetulekuga riigid	
	2010	2013	2010	2013	2010	2013
SKP kasv (aastas, %)	1,6	4,4	9,1	6,6	7,6	5,8
SKP elaniku kohta (2005. aasta dollarikursi järgi)	748	790	940	1077	1139	1273
SKP kasv elaniku kohta (aastas, %)	-0,2	2,7	7,7	5,2	6,0	4,3
Rahvamajanduse kogutulu, ostujõu pariteetides (vastavalt 2011. aasta rahvusvahelisele dollarikursile)	4380,2	4679,9	4259,1	4866,0	5239,6	5,859.0
Kaubandus (% SKT-st)	32,9	33,1	46,3	50,7	56,9	58,4
Välismaised otseinvesteeringud, netosissevood (% SKT-st)	1,1	0,6	1,5	1,4	2,2	2,1
Rahvastiku kasv (% aastas)	1,8	1,7	1,3	1,3	1,5	1,5
Oodatav eluiga sünnimomendil, kokku (aastat)	66,1	66,6	66,1	66,9	65,7	66,4
Kirjaoskuse määr, täiskasvanutel kokku (% üle 15-aastastest isikutest)	55,4		61,4		70,6	
Alla vaesuspiiri elavate inimeste osakaal (1,25 dollarit päevas) (ostujõu pariteet) (% rahvastikust)	12,7		29,0		25,2	
Alla vaesuspiiri elavate inimeste osakaal (2 dollarit päevas) (ostujõu pariteet) (% rahvastikust)	50,7		64,7		54,5	
Alghariduse omandanute osakaal, kokku (% vastavast vanusegrupist)	66,9	73,1	90,5		91,2	
Kooliskäijate hulk, algharidus (% koguarvust)	94,8	92,1	110,4		105,7	

Allikas: Maailmapank, maailma arengunäitajad.

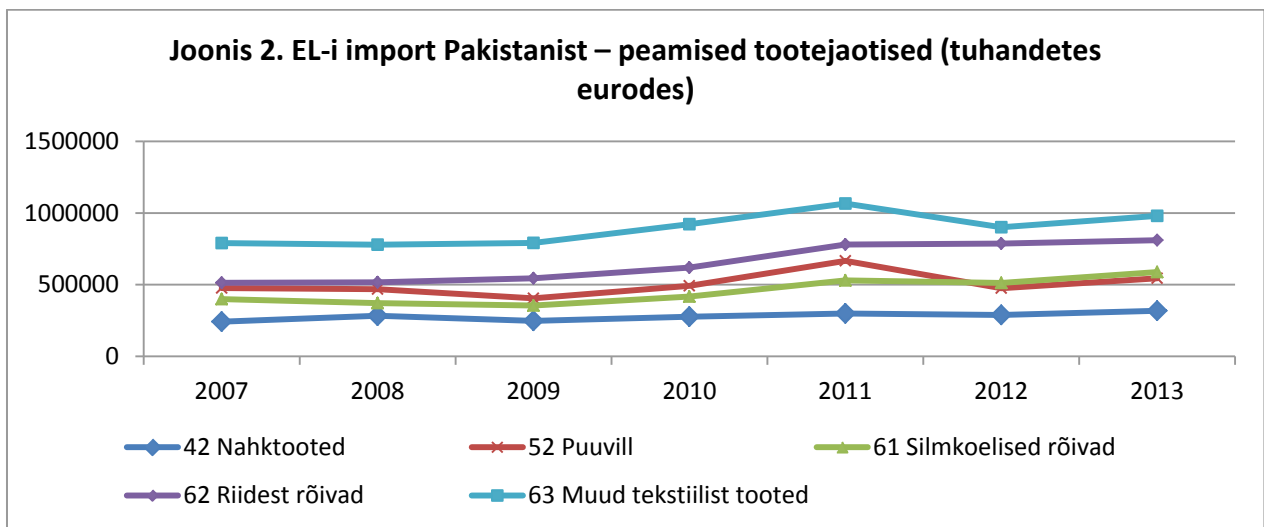
Seoses tööhõivega saab inimväärse töö riigiprofilist, mille koostas Pakistani kohta Rahvusvaheline Tööorganisatsioon, põhjaliku ülevaate (olemasolevate andmete piires) Pakistani olukorrast 10 vaadeldava inimväärse töö näitaja seisukohast¹¹. Enamiku hinnatavate näitajate puhul oli Pakistan perioodil 2001–2013 edusamme teinud nii meeste kui ka naiste olukorra puhul. Siiski on säilinud naisi halvemasse olukorda jättev sooline ebavõrdsus, mis kohati on märkimisväärne. Lisa tabel 15 näitab töötavate isikute arvu muutumist ning töötavate isikute osakaalu rahvastiku koguarvus (töötavate isikute osakaal tööealisest elanikkonnast) Pakistanis ja selle provintides, kus on näha teatavat langust tööhõive määrades. Lisa tabelis 16 on esitatud Pakistani ja selle provintside keskmine reaalsissetulek.

Kuigi see teave aitab illustreerida Pakistanis töökohtade ja sotsiaalsete tingimustega seotud arenguid, ei olnud kättesaadavad üksikasjalikud andmed tööhõive ja palkade kohta tekstiilitööstuses riigi või provintsi tasemel. Tekstiilitööstusel on aga Pakistani majanduses oluline roll. Pakistani rahandusministeeriumi andmetel moodustab tekstiilitööstus SKP-st umbes 8%, riigi kogu eksporditulust 50–60%, kogutootmisest 46% ja annab tööd 38%-le inimestest, kes töötavad tootmissektoris.

Pakistani majandus on osutunud vastupidavaks ja ilmutanud taastumise märke (vt tabel 8 eespool), kuigi siiski tuleb veel tegeleda selliste raskustega nagu pikad volukatkestused ja

¹¹ http://www.ilo.org/islamabad/whatwedo/publications/WCMS_316668/lang-en/index.htm

ebastabiilne julgeolekuolukord¹². Siiski on keeruline konkreetseid järeldusi teha ATP mõju kohta kasvule, töökohtadele ja vaesusele Pakistanis. Üksikasjalikumaks analüüsiks vajalikud värsked ja asjakohased andmed ei ole saadaval. Mis veelgi tähtsam, ATP võimalikku mõju on keerukas isoleerida teistest Pakistanis majanduskasvu, tööhõivet ja säästvat arengut mõjutavatest riigisisestest ja -välistest teguritest. Kui aga võtta arvesse ELi osa Pakistani ekspordis maailmas, eriti seoses tekstiilide ja rõivastega, ning tekstiilitööstuse suhteliselt tähtsat rolli Pakistani majanduses ja tööhõives, on võimalik, et ATP on tõepoolest majanduse taastumisele kaasa aidanud. Seda näib teataval määral toetavat asjaolu, et ELi import Pakistanist nii koguarvestuses kui ka põhiliste ekspordisektorite puhul pärast 2007.–2008. aasta finantskriisist taastumist langes või püsis muutumatuna 2012. aastal, kuid taastus jälle 2013. aastal (vt joonis 4).

5. Järeldused

Pakistanile antud ATP oli osa ELi meetmepaketist, mille eesmärk oli toetada Pakistani taastumist lühikese, keskpika ja pika perioodi jooksul arvatavasti kogu riigi ajaloo jooksul ühest hävitavamast üleujutusest. Selles uudses kontekstis oli ATP eesmärk toetada Pakistani ekspordi, et panustada riigi jätkuvasse majandusarengusse, vähendades piiratud ajaks Pakistani põhilisele ekspordiar artiklitele kehtivaid tollimakse, ilma et see tooks kaasa olulisi negatiivseid mõjusid ELi siseturule.

On mõningaid tõendeid, et ATP täitis Pakistani majanduse taastumise toetamisel oma eesmärgi. Saadavalolevad andmed näitavad ka, et mõju ELi tootmisele oli vähene. Siiski on võimalik, et Pakistanist pärit ATP tooted on suurendanud konkurentsi ELi turul eriti nendes sektorites, kus Pakistan juba oli ELi peamine varustaja. Samas on arvatavasti impordivaldkonna konkurentsi suurenemist rohkem mõjutanud ATP toodete import riikidest, mis on üldisest soodustuste süsteemist nullimääraga soodustusesaajad. Siiski ei ole võimalik teha kindlaid järeldusi selle kohta, milline on olnud ATP võimalik mõju ELi majandusele või töökohtadele või ka töökohtade loomisele, vaesuse likvideerimisele ja säästlikule arengule Pakistanis. Selle peamine põhjus on, et ATP võimalike mõjude eristamine teistest olulistest teguritest, nagu ELi ja Pakistani üldine majanduslik olukord, majandustsüklid, valuutakursid,

¹² Pakistani 2014.–2015. aasta majandusuuringu andmetel on eelarveaastatel 2010–2011 kuni 2013–2014 terrorismist tingitud kahjud ühes aastaks keskmiselt olnud 13 miljardit dollarit.

tööstus- ja tööpoliitika ning programmid jms, on raskendatud. Piirav tegur on olnud ka konkreetsete ja asjakohaste andmete puudumine, eriti Pakistani tööhõive ja palkade kohta.

* * *